

POHVALE KNJIZI VI STE UNIVERZUM

Često me pitaju da li Dipak Čopra zaista veruje u mnoge kontroverzne i provokativne ideje za koje se zalaže u svojim brojnim radovima. Sada kada sam ga dobro upoznao, mogu na to bez dileme da odgovorim potvrdno i smatram da ne postoji bolji primer njegovog naučnog pogleda na svet od knjige *Vi ste univerzum*, koju je napisao zajedno sa veoma cenjenim fizičarem Menasom Kafatosom, mojim kolegom sa Univerziteta Čepmen. Ako želite da shvatite pogled na svet u kojem je ljudska svest primarna i kako tu perspektivu podržava nauka, ovo je knjiga koju treba da pročitate. Na mom putovanju ka boljem razumevanju Dipaka i njegovog pogleda na svet ova knjiga mi je bila od najveće koristi.

Dr Majkl Šermer, izdavač časopisa *Skeptik*; mesečni kolumnista časopisa *Sajentifik ameriken*; naučni saradnik na Univerzitetu Čepmen; autor *Moralna arka (The Moral Arc)*, *Mozak koji veruje (The Believing Brain)* i *Zašto ljudi veruju u čudne stvari (Why People Believe Weird Things)*

Kao tinejdžer mislio sam da je prilično čudno to što ljudi smatraju svoje misli i emocije integralnim delom onoga ko su, a svoje precepcije kao nešto što je potpuno izvan njih. Uostalom, svet kakav opažamo deo je našeg mentalnog života isto kao i naše misli i emocije. U ovoj knjizi Dipak i Menas podižu ovu naizgled jednostavnu ideju do kosmičkih visina, otkrivajući njenu punu snagu i značenje. Oni to čine inteligentno, uz pomoć naučnih podataka i s merom. Rezultat je izvrstan.

Dr Bernardo Kastrup, autor *Zašto je materijalizam glupost (Why Materialism Is Baloney)*, *Kratak pogled izvana (Brief Peeks Beyond)* i *Više od alegorije (More Than Allegory)*

Delo *Vi ste univerzum* moglo bi da se nazove i *Vaš univerzum*, jer ne samo da ste vi u univerzumu, već ste vi i na samom njegovom početku. Čopra i Kafatos su objavili dobro napisano i, bar po današnjim saznanjima naučnika, potpuno tačno istraživanje toga kako misterija subjektivne svesti obezbeđuje osnovu materijalne realnosti onakvom kakva se danas shvata. Toplo preporučujem ovu knjigu svima onima čiji je život ispunjen željom da saznaju više.

Dr Fred Alan Volf, poznat kao Dr Kvant[®], teoretski fizičar; autor *Duhovni univerzum (The Spiritual Universe)*; *Preduzeti kvantni skok (Taking the Quantum Leap)*, koja je dobitnik *Nešnel buk avord*; *Vremenske omče i uvrtaanja prostora (Time Loops and Space Twist)*, i mnogih drugih knjiga

Najnovije Dipakovo remek-delo njegov je zajednički poduhvat s kosmologom Menasom Kafatosom. U ovoj knjizi oni se bave najvažnijim pitanjima koja možemo da postavimo kako sebi, tako i nauci. To su pitanja *ko smo mi i zašto smo ovde* – a nauka je ta koja nam daje odgovore na njih. To je *nova paradigma* o kojoj smo govorili!

Ervin Laslo, autor *Šta je realnost: Nova mapa kosmosa, svesti i postojanja (What Is Reality: The New Map of Cosmos, Consciousness, and Existence)*

U ovoj zanimljivoj knjizi udružili su se jedan astrofizičar i jedan lekar. Oni nam u njoj predstavljaju novu i, ako smem da kažem, revolucionarnu paradigmu koja bi trebalo da nas sve natera da preispitamo svoje shvatanje o našem mestu u univerzumu. Ona će uzburkati ustajale vode ograničenih uverenja kod mnogih i navešće nas na to da razmišljamo i pitamo se o svom istinskom odnosu s kosmosom.

Kanaris Cinganos, direktor i predsednik upravnog odbora *Nacionalne opservatorije* u Atini; profesor astrofizike, astronomije i mehanike na Odeljenju fizike Univerziteta u Atini

Vi ste univerzum razmatra najvažniji aspekt proučavanja svesti, a to je – *Da li um kreira realnost?* Ova knjiga otvara mnoštvo fascinantnih pitanja koja bi mogla da predstavljaju pogodno tlo za pokretanje nove rasprave o njima.

Sisir Roj, gostujući profesor na *Nacionalnom institutu za napredne studije* u Bangaloru; (bivši) profesor fizike i primenjene matematike na *Indijskom statističkom institutu* u Kalkuti

Vi ste univerzum poseduje jasnost koja je uobičajena za sve knjige Dipaka Čopre zajedno s uvidima fizičara Menasa Kafatosa i razjašnjava nam najdublja i najvažnija pitanja koja se nalaze na samim graničnim područjima savremene nauke. Spajajući stručno znanje dr Čopre o biološkim sistemima sa radom profesora Kafatosa u polju kvantne fizike, geofizike i kosmologije, oni zajedno rasvetljavaju područja u kojima je i najuspešnija savremena nauka stigla do kraja onoga što može da objasni i to čine koristeći spoznaje koje su stekli tokom svojih života posvećenih dubokoj duhovnoj praksi. Rezultat koji su dobili nije sudar dve suprotstavljene perspektive, već bogato sinergističko tkanje duboke mudrosti, lepote i utehe koju pruža našoj kulturi. Kao takva, knjiga *Vi ste univerzum* predstavlja divan i velikodušan poklon za svakoga od nas.

Dr Nil Tejs, profesor patologije na *Medicinskoj školi Maunt Sinaj*

DR DIPAK ČOPRA
I DR MENAS KAFATOS

VI STE UNIVERZUM

Otkrijte svoje kosmičko sopstvo i zašto je ono važno

Leo commerce
Beograd, 2017

Naziv originala:
You are the Universe, Deepak Chopra, M.D., and Menas C. Kafatos, Ph.D

Naziv knjige:
Vi ste univerzum, dr Dipak Čopra i dr Menas Kafatos

Biblioteka Buđenje

Copyright © 2017 by Deepak Chopra, M.D., and Menas C. Kafatos, Ph.D.
This translation published by arrangement with Harmony Books, an imprint of
the Crown Publishing Group, a division of Penguin Random House LLC
Copyright © 2017 za Srbiju Leo commerce, Beograd

Sva prava zadržana. Nijedan deo ovog izdanja se ne sme reprodukovati, skladištiti u povratnom sistemu, ili prenositi, u bilo kom obliku, ili bilo kojim sredstvima, elektronskim, mehaničkim, fotokopirnim i sličnim, bez prethodne dozvole izdavača i vlasnika autorskih prava.

Urednik:
Nenad Perišić

Prevod:
Milica Simić

Lektura i korektura:
Bosiljka Delić

Prelom i korice:
Leo commerce

Za izdavača:
Nenad i Slađana Perišić

Izdavač:
ID Leo commerce, Beograd

Plasman:
ID Leo commerce, Beograd
Mihajla Bandura 36
011/375-2625; 011/375-2626; 011/375-2627; 063/517-874
E-mail: nesaperisic@gmail.com
info@leo.rs
www.leo.rs

Štampa:
Sajnos, Novi Sad

Tiraž: 1.000

ISBN 978-86-7950-436-4

IZJAVE ZAHVALNOSTI

Potrebno je da zahvalimo mnogima za plodnu saradnju, pogotovu onda kada je knjiga toliko složena kao što je ova.

Izuzetno smo zahvalni prijatelju i izvršnom fizičaru Leonardu Mlodinovu sa *Kal-teha*, koji je pažljivo i kritički pregledao naš rukopis. Takođe zahvaljujemo talentovanoj autorki naučnih radova Amandi Gefter. Njihova uloga je bila da se pobrinu da ono što iznosimo o nauci bude najsavršenije moguće čak i onda kada smo se upustili u kontroverzna područja koja predstavljaju izazov za glavnu struju nauke.

Proučavanje svesti je prešlo put od skromnog razmatranja u čistoj nauci do glavne teme istraživanja. Naučili smo mnogo toga na tri glavne konferencije posvećene ovom pitanju i od njihovih neumornih organizatora:

Stjuarta Hamerova, vodećeg pionira u ovom području. On se nalazi na čelu izuzetno važne *Science and Consciousness Conference*: <http://consciousness.arizona.edu/>.

Mauricija i Zaje Benaco, koji su osnivači i organizatori SAND, naučne i nedualističke konferencije od međunarodnog dometa i značaja: <https://www.scienceandnonduality.com/>.

Sages and Scientists Symposium, čiji je domaćin bila *Fondacija Čopra*: www.choprafoundation.org.

Što se tiče izdavaštva, imali smo izuzetnu sreću s timom koji je učinio ovu knjigu mogućom, počevši od našeg strpljivog i posvećenog urednika Gerija Džensena, pa do onih iz izdavačke kuće *Harmoni* koji su radili na njoj, a to su: Aron Vener, izdavač; Dajana Baroni, potpredsednik i direktor izdanja; Tejmi Blejk, potpredsednik i direktor odnosa s javnošću; Džuli Kepler, direktor marketinga; Loren Cuk, stariji publicista; Kristina Foksli, stariji menadžer marketinga;

Dženi Kerou i Kristofer Brend, dizajneri omota; Elizabet Rendflajš, direktor unutarnjeg dizajna; Heder Vilijamson, menadžer produkcije i Patriša Šou, stariji uređivač produkcije. Zahvaljujemo takođe i izvršnim direktorima Maji Mavdži, koja je predsednik i izdavač izdavačke grupe *Kraun* i, ponovo, Aronu Veneru, starijem potpredsedniku izdavačke kuće *Harmoni buks*.

Koautori takođe žele da zahvale značajnim pojedincima.

MENAS:

Moja porodica je odigrala odlučujuću ulogu u tome kakav sam postao kao osoba i naučnik, i to počevši od mojih roditelja, Konstantina i Helen, koji su me naučili da poštujem druge i pridržavam se ispravnih principa u životu; mog najstarijeg brata Antonija, koji je uvek bio uz mene i štitio me i mog brata Fotisa, čiji sam primer sledio i upisao se na Univerzitet Kornel i koji mi je pokazao prve korake na putu da postanem naučnik. Moj ujak Džordž Hirudakis usadio mi je ljubav prema matematici. Moj mentor na MIT-u, Filip Morison, dao mi je osnovna shvatanja i entuzijazam za astrofiziku i kosmologiju. Zahvaljujem svim velikim profesorima na MIT-u, Kornelu i Harvardu kod kojih sam učio. Najdublju zahvalnost dugujem svojoj supruzi Suzen Jang. Uvek si mi pružala podršku i bila uz mene dok su se moji vidici širili. Moja trojica sinova, Leteris, Stefanos i Aleksios, učinila su me ocem vrednim poštovanja. Zahvaljujem i svojim bliskim prijateljima i široj porodici u SAD-u, Južnoj Koreji i Grčkoj, koji veruju u iste snove, bez obzira na naše razlike. Doživljavam vas kao deo sebe. I napokon, moja nauka i filozofija ne bi bile ništa da nije bilo Nilsa Bora, svih velikih kvantnih fizičara i mog duhovnog učitelja.

DIPAK:

Zahvaljujem svojoj supruzi Riti na svemu što mi daje zajedno sa svojom ljubavlju, kao i Gotamu i Maliki i našim unucima, koji mi ulivaju ogroman optimizam u vezi sa budućnošću.

Obojica autora žele da zahvale izvrsnom timu iz *Centra Čopra*, i to pogotovu Kerolin, Felisiji i Gabrijeli Rangel, porodici u porodici koja se bavi svim dramama i detaljima bez kojih ova knjiga ne bi bila moguća.

SADRŽAJ

Izjave zahvalnosti.....	5
Predgovor: Vi i univerzum ste jedno	9
Opšti pregled: Rađanje ljudskog univerzuma	15

DEO I

KRAJNJE MISTERIJE

Šta je bilo pre Velikog praska?	35
Zašto se sve u univerzumu uklapa tako savršeno?	57
Odakle je došlo vreme?	77
Od čega je sačinjen univerzum?	97
Da li postoji dizajn u univerzumu?	111
Da li je kvantni svet povezan sa svakodnevnim životom?	127
Da li živimo u svesnom univerzumu?	145
Kako je nastao život?	159
Da li mozak kreira um?	175

DEO II

PRIGRLITE SVOJE KOSMIČKO SOPSTVO

Moć lične realnosti	193
Odakle ste zaista potekli	207
Potpuno slobodni	221
Dodatak 1 : Upoznavanje sa kvalijom	231
Dodatak 2: Kako se ponaša kosmička svest?	239
Indeks pojmova	243

VI I UNIVERZUM STE JEDNO

Postoji jedan odnos u vašem životu – u svačijem životu – koji se čuva kao tajna. Vi ne znate kada je on započeo, a ipak u potpunosti zavisite od njega. Ako bi se taj odnos ikada okončao, svet bi bukvalno nestao poput dima. Taj odnos je vaš odnos sa realnošću.

Ogroman broj stvari mora da se savršeno uklopi da bi se konstruisala realnost, a ipak se to dešava a da mi i ne znamo kako. Pomislite na sunčevu svetlost. Naravno, Sunce ne bi moglo da sija kada zvezde ne bi postojale, s obzirom na to da je naše Sunce zvezda srednje veličine koja lebdi izvan centra Mlečnog puta, naše galaksije. Ostalo je još malo tajni koje treba otkriti u vezi s tim kako se zvezde formiraju, od čega su sačinjene i kako se svetlost stvara u vrelom kotlu u centru zvezde. Tajna leži negde drugde. Kada sunčeva svetlost pređe 150 miliona kilometara do Zemlje, ona probija atmosferu i spušta se na neko mesto na planeti. U ovom slučaju, jedino mesto koje nas zanima jeste naše oko. Fotoni, ti paketići energije koji nose svetlost, stimulišu mrežnjaču u zadnjem delu oka, započinjući na taj način lanac dešavanja koji vodi do dela mozga koji je poznat kao *vizuelni korteks*.

Čudo vida počiva u načinu na koji mozak procesuiru sunčevu svetlost, toliko je barem jasno. A ipak, jedan korak u ovom procesu koji je od najveće važnosti – a to je pretvaranje sunčeve svetlosti u vizuelnu sliku – ostaje misteriozan. Sve što vidite u svetu – jabuku, oblak, planinu ili drvo – sunčeva svetlost koja odskače od tog predmeta čini ga vidljivim. Ali, kako? To niko ne zna. U vašem tajnom odnosu sa realnošću vid je od ključne važnosti zato što je on jedan od osnovnih načina na koji mi znamo da je neki predmet realan.

Ono što vid čini misterioznim može da se ukratko svede na nekoliko činjenica:

Fotoni su nevidljivi. Oni ne sijaju, bez obzira na to što vi vidite sunčevu svetlost kako sija.

U mozgu nema ni trunke svetlosti jer je on tamna masa ćelija koje imaju teksturu poput kaše od zobenih pahuljica i okružene su tečnošću koja je slična morskoj vodi. S obzirom na to da u mozgu nema svetlosti, samim tim u njemu nema ni slika ni prizora. Kada zamišljate lice nekoga koga volite, nigde u mozgu to lice ne postoji kao fotografija.

Trenutno niko ne može da objasni kako se nevidljivi fotoni u mozgu konvertuju u hemijske reakcije i slabe električne impulse, stvarajući na taj način trodimenzionalnu realnost koju svi uzimamo zdravo za gotovo. Snimanje mozga registruje električnu aktivnost i to je razlog zašto se na snimcima mozga urađenim magnetnom rezonancom vide svetli i obojeni delovi. *Nešto* se dešava u mozgu. Međutim, prava priroda vida i dalje ostaje misteriozna. Ipak, jedna stvar je jasna. Vi kreirate ono što vidite. Da nije vas, ceo svet – i ogromni univerzum koji se širi u svim pravcima – ne bi mogli da postoje.

Ser Džon Ekls, čuveni britanski neurolog i dobitnik Nobelove nagrade, izjavio je: „Želim da shvatite da ne postoje boje u prirodnom svetu i da ne postoji zvuk – ništa slično tome ne postoji – nema tekstura, obrazaca, lepote, mirisa.“ Ono što je Ekls želeo da kaže ovim rečima jeste da sve te karakteristike prirode, počevši od raskošnog mirisa ruže, pa do žaoke ose i ukusa meda, stvaraju ljudska bića. Ovo je izuzetno važna tvrdnja i ona se odnosi na sve. Ni najdalja zvezda koja je udaljena milijardama svetlosnih godina od Zemlje ne bi bila realna da nije vas zato što sve ono što čini tu zvezdu realnom – njena toplota, svetlost i masa, položaj u prostoru i brzina kojom se kreće – zahteva prisustvo čoveka kao posmatrača i ljudski nervni sistem. Kada ne bi postojao niko ko bi iskusio toplotu, svetlost, masu i tako dalje, ništa ne bi moglo da bude realno onako kako mi to shvatamo.

To je razlog zašto je taj tajni odnos najvažniji odnos koji imate i koji ćete ikada imati. Vi ste kreator tog odnosa, a ipak uopšte ne znate kako to radite – taj proces se odvija bez ikakvog ulaganja napora s vaše strane. Kada vidite, svetlost dobija sjaj. Kada čujete, vibracije vazduha pretvaraju se u zvuk koji može da se čuje. Aktivnost sveta

oko vas u svom celokupnom bogatstvu zavisi od toga kako ste vi s tim povezani.

Ovo duboko znanje uopšte nije novo. U drevnoj Indiji, vedski mudraci su rekli *Aham Brahmasmi*, što može da se prevede kao „Ja sam univerzum“ ili „Ja sam sve“. Oni su došli do ovog znanja zarađujući duboko u svoju svest i tu su došli do zapanjujućih otkrića. Danas su u našem sećanju izgubljeni svi ti drevni Ajnštajni svesti čija genijalnost je mogla da se poredi sa onom Alberta Ajnštajna koji je izazvao revoluciju u fizici u XX veku. Danas mi istražujemo realnost uz pomoć nauke i ne mogu da postoje dve realnosti. Ako je tvrdnja „Ja sam univerzum“ tačna, onda savremena nauka mora da ponudi dokaze koji će to potkrepiti – i ona to i čini. Bez obzira na to što se glavna struja nauke svodi na spoljašnja merenja, podatke i eksperimente koji stvaraju model fizičkog sveta, a ne unutrašnjeg sveta, postoji ogroman broj misterija koje ne mogu da se spoznaju nikakvim merenjima, podacima i eksperimentima. Na dalekim granicama vremena i prostora, nauka mora da prihvati nove metode da bi odgovorila na neka osnovna pitanja, kao što su: „Šta je bilo pre Velikog praska?“ „Od čega je sačinjen univerzum?“

Mi ovde iznosimo devet takvih pitanja koja predstavljaju zbunjujuće zagonetke sa kojima se nauka danas suočava, ali naš cilj nije da stavimo u ruke čitalaca još jednu knjigu iz popularne nauke. Mi imamo cilj, a to je da iznesemo ovaj skriveni odnos na svetlost. Želimo da pokažemo da je ovo participatorski univerzum čije postojanje zavisi od ljudskih bića. U ovom trenutku sve veći broj kosmologa – naučnika koji objašnjavaju poreklo i prirodu kosmosa – razvijaju teorije o potpuno novom univerzumu, onom koji je živ, svestan i evoluirao. Takav univerzum se ne uklapa ni u jedan standardni model. To nije kosmos kvantne fizike ili kreacija koja je delo svemogućeg Boga i koja je opisana u *Knjizi Postanja*.

Svesni univerzum odgovara na to kako mi mislimo i kako se mi osećamo. On dobija svoj oblik, boju, zvuk i teksturu od nas. Zbog toga smatramo da je najbolji naziv za njega *ljudski univerzum*. Njegovo postojanje nije teorija koju smo mi ili neko drugi izmislili. Ljudski univerzum, ako postoji, jeste realni univerzum, jedini koji imamo.

Čak i ako ste novi u nauci ili vas ona ne zanima previše, ipak ne možete da izbegnete da budete zainteresovani za to kako realnost

funkcioniše. To kako vi vidite svoj život je važno za vas jer je svačiji život uronjen u matriks realnosti. Šta znači biti ljudsko biće? Ako smo mi samo beznačajne tačkice u ogromnoj mračnoj praznini kosmosa, ta realnost mora da se prihvati. Međutim, ako smo kreatori realnosti i živimo u svesnom univerzumu koji odgovara na ono što se dešava u našem umu, onda ta realnost mora da se prihvati. Ne postoji neko „srednje“ rešenje i neka druga realnost koju možemo da izaberemo zato što nam se više dopada.

Stoga, neka putovanje započne. Na svakom koraku tog puta mi ćemo vam prepustiti da sami donesete sud. Za svako pitanje, kao što je, recimo, „Šta je postojalo pre Velikog praska?“, moći ćete da pročitate najbolje odgovore koje savremena nauka može da ponudi, nakon čega će uslediti razlozi zašto ti odgovori nisu zadovoljavajući. To otvara put za potpuno novo istraživanje univerzuma u kojem odgovori dolaze iz svačijeg iskustva. To je verovatno najveće iznenađenje od svih – da se „kontrolna soba“ za stvaranje realnosti nalazi u iskustvima koja svako od nas ima svakog dana. Kada budemo razrešili pitanje kako kreativni proces funkcionise, steći ćete potpuno različit pogled na sebe od onog koji ste do tada imali. I nauka i duhovnost – ta dva velika pogleda na svet koja postoje u ljudskoj istoriji – doprinose krajnjem cilju, a to je otkrivanje onoga šta je „zaista“ realno.

Jedna uznemirujuća istina se sada pojavljuje: univerzum ne funkcionise onako kako smo mislili. Previše nerazrešenih zagonetki se nagomilalo. Neke su toliko zbunjujuće da je čak i smišljanje mogućih odgovora teško. Sada se otvara prostor za jedan potpuno novi pristup, odnosno za ono što su neki nazvali *promena paradigme*.

Paradigma je isto što i pogled na svet. Ako je vaša paradigma zasnovana na religiji i veri, kreaciji je potreban kreator, božanska sila koja je stvorila zapanjujuću složenost kosmosa. Ako je vaša paradigma zasnovana na prosvetiteljstvu iz XVIII veka, kreator i dalje može da postoji, ali on se ne bavi svakodnevnim funkcionisanjem kosmičke mašinerije – on je nalik časovničaru koji je podesio mehanizam, pokrenuo ga i zatim se udaljio. Paradigme se stalno menjaju, zahvaljujući ljudskoj znatiželji i, poslednjih 400 godina, sočivu nauke. U ovom trenutku, paradigma koja dominira u nauci govori o

neizvesnom, nasumičnom univerzumu lišenom svrhe i značenja. Za sve one koji funkcionišu u okviru ovog pogleda na svet, napredak je stalan. Ipak, moramo da imamo na umu da je za religioznog hrišćanskog učenjaka iz XI veka napredovanje ka božjoj istini takođe bilo stalno.

Paradigme su samoispunjavajuće tako da je jedini način da se izazove radikalna promena taj da se iskoči iz njih. To je ono što mi nameravamo da učinimo u ovoj knjizi – da iskočimo iz stare paradigme u novu paradigmu. Ipak, postoji jedna začkoljica. Nove paradigme se ne nalaze na nekoj polici s koje se mogu samo skinuti. One moraju da se podvrgnu probi, i to se radi tako što se postavlja jedno jednostavno pitanje: *Da li je novi pogled na svet bolji u objašnjavanju misterije univerzuma od starog?* Mi verujemo da shvatanje o ljudskom univerzumu mora da prevlada. To nije dodatak nekoj već postojećoj teoriji.

Ako ljudski univerzum postoji, to znači da on mora da postoji za vas kao pojedinca. Sadašnji univerzum je „tamo negde“ i ogroman i zbog toga ima malo ili nimalo veze s tim kako vi živite svoj svakodnevni život. Međutim, ako sve što vidite oko sebe zahteva vaše učešće, onda vas kosmos dodiruje svakog minuta svakog dana. Za nas, najveća misterija je kako ljudska bića stvaraju svoju realnost – a onda zaborave da su to učinila. Mi nudimo ovu knjigu kao vodič ka tome da se setite ko ste zaista.

Promena u novu paradigmu se dešava. Odgovori koji su ponuđeni u ovoj knjizi nisu naš pronalazak ili ekscentrični uzleti naše imagacije. Svi mi živimo u participatorskom univerzumu. Kada odlučite da želite da u potpunosti učestvujete svojim umom, telom i dušom, promena paradigme postaje lična. Realnost u kojoj živite biće vaša i vi možete da je prihvatite ili da je promenite.

Bez obzira na to koliko milijardi da se potroši na naučna istraživanja ili koliko usrdno vernici veruju u Boga, ono što je na kraju bitno je realnost. Tvrdnja o postojanju ljudskog univerzuma ima veoma snažne osnove; to je deo promene paradigme koja se odigrava svugde oko nas. Razlog da se kaže da ste vi univerzum je taj što ništa manje od toga nije istina.

INDEKS POJMOVA

A

Amino-kiseline, 59
– na meteoritima, 160, 167
antimaterija, 67
antropički princip, 62, 63, 64, 65,
71, 124
atomi, 79, 113, 151–152, 182, 227
– interakcije, 178–179
– konstanta fine strukture, 53
– orbite elektrona, 90
– otkriće, 97
– struktura, 113–114
– Veliki prasak, 24, 27, 31, 60, 78
atomska bomba, 147
atomske časovnik, 78

B

Biljke, 47, 60, 130, 164, 166, 170
biohemija, 160, 183
biologija, 159, 160, 240
– kvaliteta nauka, 236
– kvantna, 177
– mikrobiologija, 167
božanski univerzum, verovanje,
28–31

C

Ciklički univerzum, 46, 47, 50
crne rupe, 17–18, 22, 24, 35, 42,
49–50, 98, 100, 102

Č

Čuda, 201
čula, nepouzdanost, 18, 19

D

Darvinizam, 112, 119–120, 237
determinizam, 173, 186
dimenzije, 80
dizajn, 111–125, 227
– geometrijski, 120–121
– matematika, 120–124
– nasumičnost, 111–114, 116–118
– platonističke forme, 122
DNK, 57, 61, 65–66, 73–74, 82, 114,
121, 149, 159–160, 240, 242
– dvostruka spirala, 149, 159
– mutacije, 65–66, 74
– replikacija, 162
duša, 151, 155, 199

E

Ekskluzionizam, 198
eksperiment sa dvostrukim
prorezom, 131–132, 135
elektromagnetizam, 24, 42, 43, 53,
59, 80, 88, 130, 171
elektroni, 21, 26, 30, 38, 51, 65, 103,
114, 133, 242
– krađa elektrona, 163
– orbite, 90
energija: kosmološka konstanta, 101

VI STE UNIVERZUM

- entropija, 47, 49, 169–170
- stalno pretvaranje materije u ($E = mc^2$), 15, 22, 43, 72, 86, 146
- tamna, 101, 103–6, 131, 221, 229
- entropija, 47, 49, 169–170
- evolucija, 75, 119–121, 134, 160, 200–201, 242
 - kosmosa, 36–37, 39, 62, 63, 239
 - ljudskog mozga, 181–182
 - ugrađena u tkanje realnosti, 189
- F**
- Fino podešavanje, 58–75
 - antropički princip, 62–65, 71, 103, 124
 - konstante prirode, 38, 42, 47, 50, 59, 65
 - ravnina, 68–70
 - slučajnosti, 57, 61, 71–72
 - svakodnevna realnost, 60
 - verovatnoće, 64–65
- fizikalisti, 95, 102, 107–110, 119, 133, 138, 148, 178, 189, 205, 212–213, 219, 224, 231
- fotoni, 9, 22, 26, 86–87, 88, 89, 130–132, 133–136, 170
 - donošenje odluka, 136–38
 - eksperiment sa dvostrukim prorezom, 131–132, 135
- fotosinteza, 47, 60, 166, 170, 171
- G**
- Galaksije, 20, 23, 28, 38–41, 70, 73–75, 100–101, 102, 103–4, 105–6, 168–169
- gasni molekuli, ponašanje, 116–119
- geni, 62–63, 71–72, 80 *videti* DNK
- geometrija, 120–123, 124
 - dizajn u univerzumu, 111, 112
- gravitacija, 38, 42–43, 46, 53, 55, 201
 - čestice (gravitoni), 24, 52, 55
 - kvantne teorije, 26, 51, 69, 88, 101
 - relativnost, 15–18, 47, 68, 121
 - tamna materija, 101, 103–6
 - teorija svega, 53
- gravitaciona konstanta, 60, 62, 72
- gvožđe, 27, 58, 60, 149, 212
 - hemoglobin, 164–167
- H**
- Hajzenbergov presek, 130–131, 134, 138–139, 144
- haos, ravnoteža reda, 113, 118
- haotična inflacija, 45
- harmonija mundi* („muzika sfera”), 123
- hemijske supstance, 92
 - hemija, utvrđeni zakoni, 58
 - organske i neorganske, 160–161
 - u ljudskom telu, 81–82, 168
- hemoglobin, 164–165, 166, 167
- Hiksov bozon, 54–55, 85
- hipoteza zombija, 182–183
- hlorofil, 164, 166, 167, 170
- I**
- Ideja „biopolja”, 171
- inflaciona teorija kosmosa, 45, 47, 48
- informaciona teorija, 152, 153
- inkluzionizam, 198
- inteligentni dizajn, 111, 113
- Interpretacija iz Kopenhaga*, 109–110, 141, 142
- iskustvo „ti”, 233
- izračunavanje proseka, 117–118, 119
- J**
- „Ja” koncept, 217
- jezik, kvalija nauka, 236

INDEKS POJMOVA

K

Kiseonik, 118, 149, 163–164, 165–166, 171, 173, 242

- hemoglobin, 164–167
- reakcije gvožđa, 27, 58, 164–166
- slobodan, potreban za život, 164–165, 166

koincidencije, fino podešavanje, 59–61, 62–63, 70–72

komplementarnost, 132, 225–226, 229, 239, 241

konstante prirode, 38, 42, 47, 50, 59, 65, 139

- kooperativno ponašanje, 119–120
- pogrešne u velikoj meri, 102

kosmička inflacija, 38, 112

kosmička svest, 146, 225, 239, 240

kosmički um, 109, 151, 198, 203–6, 217, 218, 220, 227, 239

kosmičko sopstvo, 193–194

kosmologija 40, 103, 105, 223, *videti* Veliki prasak

kosmos: evolucija, 48, 59, 62, 239–240

- odražavanje u svakoj ćeliji, 241–242
- pre postojanja, 221–223
- tek rođeni, doveden u postojanje, 224–226

kreacionizam, 62, 113, 196

kreativnost, 182–183, 189, 208, 216, 227, 233, 237

kvalija, 202–205, 212, 214, 216–218, 221, 224, 227–229, 231–238

- drevna mudrost, 236–237
- druge životne forme, 227, 228
- evolucija, 237–240
- mapiranje realnosti, 236
- medicina, 237

- objektivni podaci, 233
- rođenje i smrt, 235

kvalija nauka, 236–238

kvanti (subatomske čestice), 23, 46, 202

- promena stanja, 90–92

kvantna mehanika, 19, 26, 28, 42, 139, 156, 236

- kvalija nauka, 235, 238
- neizvesnost i nasumičnost u, 13, 26–27
- participatorski univerzum, 11, 13, 72, 134, 178
- ponašanje poput uma, 93–94, 154, 197
- problem crne kutije, 99–103

kvantni vakuum, 43–44, 45, 54, 81, 88, 97–98, 167, 209, 223, 232

kvantno područje, 127–144, 151, 176

kvantno polje, 79–80, 99, 100, 109, 232

- kvantna neodređenost, 143

kvarkovi, 38, 51–53

L

Lokalnost, kvalija nauka, 235

M

Mapiranje realnosti, 236

matematika, 35, 41–43, 113, 196, 236

- Hajzenbergov presek, 130–131
- interakcije s prirodom opisane pomoću, 51

materija: antimaterija, 67

- konstantna transformacija u energiju ($E = mc^2$), 15, 22, 43, 72, 86, 146
- kosmički um, 197
- „prvo materija” stav, 150, 155, 156–158, 213, 223

VI STE UNIVERZUM

- tamna, 101, 103-6, 131, 221, 229
- međuzvezdani prostor, 168
 - prašina, 27-28, 59
- meteori, 160
- meteoriti, 160, 167
- mikrobni život, 162
- mitohondrije, 162
- modeli realnosti, 137-138, 148
- molekuli, 149-150
- monizmi, 212
- mozak, 73-74, 95, 149-150, 175-189, 219, 228-229, 234
 - evolucija, 182
 - kompjuter u poređenju, 118, 143, 150, 179, 180-181, 187
 - mehanizmi za filtriranje, 136
 - modeli realnosti, 137, 148
 - Mozak = Um, 153-154
 - muzika, 184-185, 186-188
 - neuronauka, 145, 153, 179, 185
 - težak problem (um-mozak problem), 149, 150-151, 188
 - umrežen u detinjstvu, 184, 186
 - vreme, 81-82
- M-teorija, 52, 55, 72, 73
- multiverzum, 45-46, 72-73, 78, 90, 131, 145, 168-169
- muzika, 154, 180, 184-188
 - nove reakcije, 186-187
 - teorija struna, 51-52
 - umrežavanje mozga, 186, 200
- N**
- Naivni realizam, 115-116, 118, 135, 219
- nanomašine, 162-163, 165
- nasumičnost, 13, 26-28, 49, 57, 62-63, 66, 113-115, 116-120
 - izračunavanje proseka, 117-118, 119
 - molekuli gasa, 116-119
 - problem finog podešavanja, 57-75; *videti* fino podešavanje
- nepredvidivost, 139
- nervni sistem, 80-82, 135-136, 138, 171-172, 207
- neuron, 25, 82, 83, 85, 115, 135, 138, 153, 176-177, 179, 183, 185, 188, 225
- neuronauka, 145, 153, 179, 185
- neutrini, 105
- neutroni, 38
- nulte dimenzije, 88
- O**
- Objektivnost, 80, 108, 147-148, 209, 233
- odvojenost, 208
- orkestrirana objektivna redukcija, 176
- P**
- Participatorski univerzum, 11, 13, 72, 134, 178
 - akceleratori čestica, 85, 106
- percepcija, 135-137, 200-203, 205
 - organi, 234
 - ugrađena ograničenja mozga, 137, 200
- polje svesti, 234-236
- postojanje, 226
- pozadinska radijacija, 24, 41
- pokrivena nelokalnost, 225, 240, 242
- princip neizvesnosti, 26, 93, 118
- problem ravnine, 68-70
- protoni, 30, 80, 103
- R**
- Računari, 143, 150, 179, 184
 - mozak u poređenju sa, 118, 143, 150, 179, 180-181, 187
- realnost, 196, 199

INDEKS POJMOVA

- deljenje, 128
- iluzija odvojenosti, 209
- jaz između matematike, 140
- kvalija nauka, 236, 237, 238
- mapiranje, 236
- „prvo um” naspram „prvo materija”, 150, 155–158, 223, 225
- slepilo, 154
- urođena ograničenja mozga, 135–138, 200
- relativnost, 15–24, 28, 47, 53, 68–69, 79, 87, 203, 225
- $E = mc^2$, 15, 22, 43, 72, 86, 146
- gravitacija, 38, 42–43, 46, 53, 55, 201
- paradoks Šredingerove mačke, 140–144
- Šredingerova jednačina, 118, 139–140, 146

- S**
- Samoorganizacija, 73–75
- senzorne informacije:
 - transformacija u mozgu, 114
 - kvalija nauka, 236–238
- slaba nuklearna sila, 43, 53, 59
- slabi antropički princip, 63–64
- slobodni radikali, 163
- slučajnost, 26–27 *videti*
 - nasumičnost
- smrt, 77, 87, 199, 214, 235
- snažan antropički princip, 64, 65
- snažna nuklearna sila, 43, 53, 60
- solarni sistem, formiranje, 112
- stav „prvo um”, 150, 155–158, 213, 223
- subjektivno znanje, 233
- subjektivnost, 108, 122–123, 138, 147–148, 203–204, 209
 - empatija, 235
 - kvalija nauka, 236, 237, 238
- sunce, 166
- sunčeva svetlost, 9–10, 47, 60, 166, 170–171
 - fotosinteza, 47, 60, 166, 170, 171
- supergravitacija, 88
- superpozicija, 141–142
- suprotnosti: komplementarnost, 132, 225–226, 229, 239, 241
 - dualizam, 212–214
- svesni univerzum, 11, 195, 205, 207–229
- svest, 158, 176, 188, 238
 - čista, 228, 232, 235, 236, 237, 238
 - kosmička, 239–240
 - kosmički um, 178
 - kvalija iskustva, 216, 217
 - mogućnost promene, 207–208
 - o imanju svesti, 207–208
 - o sebi, kvalija nauka, 236, 238
 - svest trećeg lica, 147–148
 - svojstva stvorena, *videti* kvalija hipoteza zombija, 182–183
 - teorija složenosti, 182–182
 - učestvovanje u svim nivoima, 240–241
- svest drugog lica, 147–148
- svest trećeg lica, 147–148

- T**
- Tamna materija i energija, 101, 103–6, 131, 221, 229
- teorija mnogih svetova, 142
- teorija složenosti, 182–183
- teorija struna, 51, 52
- teorija superstruna, 51, 52, 55, 73, 100
- teorija svega, 21, 53
- termodinamika, drugi zakon, 47, 49
- težak problem (um–mozak problem), 149, 150–151, 188

VI STE UNIVERZUM

U

Ugljenik, 149, 160, 161, 165, 166, 169
um, 106, 115, 116, 145, 175–189, 202, 227
– kompjuterski model mozga, 181
– kvantna teorija, 23
– Mozak = Um, 153, 154
– muzika, 185–188
– negiranje postojanja, 181
– subjektivnost, 147–148
– teorija složenosti, 182–183
– težak problem (um–mozak problem), 149, 150–151, 188
– unutrašnja iskustva, 180
univerzum, 97–110
– ciklički, 46, 47, 50
– čisto razmišljanje, 98–100
– dizajn, 111–125, 227
– kao samoorganizujući sistem, 73–74
– kreiran u ljudskom umu, 101
– mehanički, 197
– problem posmatrača, 108–110

V

Vakuumska energija, 168, 169
vakuumsko stanje, 39
večna inflacija, 45
večnost, 45, 77–78, 80, 86, 193, 210, 223
Veliki prasak, 35–61, 64, 70, 103, 105, 112, 168, 174, 221

– alternativna objašnjenja, 45
– kao promena stanja, 91
– konstante prirode, 59
– matematika, 50–53
– multiverzum, 45–49
– Plankova era, 42–44, 48, 49, 50, 70, 78, 91
– prekreirano stanje, 43, 47, 49, 81, 88, 226, 236
– vremenska osa, 39
verovatnoće, 64–65, 73, 91, 118, 139–141
veštačka inteligencija, 115–116, 179, 180
virtuelno stanje, 89–90

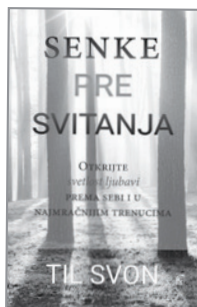
Z

Zemlja, 59–60, 78, 103, 165, 167, 168
– poreklo, 36; *videti* Veliki prasak
– posebni uslovi za život, 48–49
– zašto je život bio potreban, 180–172
zvezde, 23–24, 27, 38, 87, 104, 103
– sa planetarnim sistemima, 48
– supernove, 27, 60

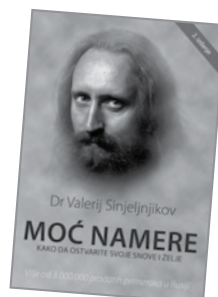
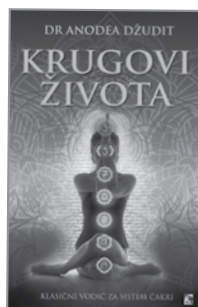
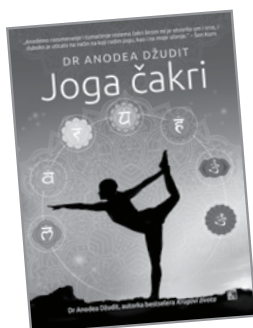
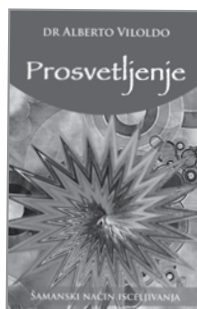
Ž

Život: stabilnost i nestabilnost koje zahteva, 163–164
– slobodni kiseonik potreban, 164–165, 166
– Veliki prasak, 35, 36

POTRAŽITE KOD SVOG PRODAVCA KNJIGA

POTRAŽITE KOD SVOG PRODAVCA KNJIGA

POTRAŽITE KOD SVOG PRODAVCA KNJIGA

PRVA OUTLET KNJIŽARA U SRBIJI – LEO COMMERCE KNJIŽARA RIZNICA KNJIGA

Poručite željene knjige putem sajta **www.leo.rs** ili nas posjećite direktno u
Ulici Mihajla Bandura 36 u Zemunu, u naselju Plavi horizonti.

Na više od 200 m² čeka vas izbor od 20.000 naslova izdavača iz zemlje i regiona.

Za više informacija pišite nam na info@leo.rs ili pozovite:
011/3752-625; 011/3752-626; 011/3752-627; 063/507-334

**LEO
RIZNICA**

Knjižara „Riznica knjiga br. 2“ | Mihajla Bandura 36 | 011/375-2626, 063/517-874 | Zemun

Knjižara „Riznica knjiga br. 6“ | Gimnazijska 17 | 023/510-783, 063/517-874 | Zrenjanin

Knjižara „Riznica knjiga br. 5“ | Trg srpskih dobrovoljaca 19 | 0230/429-917, 063/517-874 | Kikinda

Knjižara „Riznica knjiga br. 1“ | Tržni centar bb, kod hotela „Konak“ | 031/846-296, 063/517-874 | Zlatibor

POSETITE NAŠ SAJT WWW.LEO.RS

Na sajtu vas čeka:

- veliki izbor knjiga iz svih oblasti
- aktuelni popusti na sva izdanja
- interesantne lavovske akcije sa ekstra popustima
- lavovski časopis
- besplatne vesti i novosti
- intervjui sa autorima

**Leo.rs je prijateljski sajt, lak za korišćenje i pretraživanje.
Kupovinom preko Leo.rs uvek dobijate više**

- Prijavite se na lavovsku mejling listu da biste primali obaveštenja o novitetima i akcijama.
- Poručite onlajn putem sajta: www.leo.rs
- Poručite putem telefona: 011/375-2625, 011/375-2626, 011/375-2627
- Poručite putem mejla: info@leo.rs
- Poručite putem SMS-a: pošaljite porudžbenicu na broj 063/517-874
- Poručite putem Vibera: pošaljite porudžbenicu na broj 063/507-334

DRUŽITE SE SA LEO COMMERCE PUTEM DRUŠTVENIH MREŽA

Potražite nas na Facebooku:
[LEO COMMERCE](https://www.facebook.com/LEO-COMMERCE)

Pratite nas na Twitteru:
www.twitter.com/LeoKomerce

Leo commerce je prvi izdavač iz Srbije koji svoja izdanja plasira i u digitalnoj formi, eBook formi. Spisak naslova koje možete da čitate preko tablet računara ili android mobilnih telefona dostupan je na sajtu **www.leo.rs** i na linku **<http://www.leo.rs/e-izdanja.html>**

Vaš Leo commerce

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd
159.96:524

ЧОПРА, Дипак, 1947-

Vi ste univerzum : otkrijte svoje kosmičko sopstvo i zašto je ono važno / Dipak Čopra i Menas Kafatos ; [prevod Milica Simić]. - Beograd : Leo Commerce, 2017 (Novi Sad : Sajnos). - 251 str. ; 23 cm. - (Biblioteka Budenje)

Prevod dela: You are the Universe / Deepak Chopra and Menas C. Kafatos. - Tiraž 1.000. - Registar.

ISBN 978-86-7950-436-4
1. Кафатос, Менас [аутор]
а) Васиона - Свест
COBISS.SR-ID 229915916